

KONYA NİŞAN TÖRENİ VE NİŞAN TÖREN GİYSİLERİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA

RESEARCH ON KONYA ENGAGEMENT CEREMONY AND CLOTHES OF CEREMONY

Mine CERANOĞLU*

Öz

İnsan hayatında doğum, sünnet, evlilik, ölüm gibi önemli geçiş dönemleri bulunmaktadır. Evlenme sürecinde yapılan nişan da, söz kesimi ve düğün arasında yapılan ve iki tarafın yakınları için düzenlenen bir törendir. Nişan törenleri ve bu törenlerdeki uygulamalar, ülkemizin her yöresinde farklı şekillerde yapılmaktadır. Çalışmada Cumhuriyet'in kuruluşundan günümüze Konya ilinde yapılan nişan tören uygulamaları hakkında bilgi verilmesi; ayrıca nişan törenlerinde gelinlerin giymiş olduğu giysilerin fotoğraflar üzerinden analiz edilerek dönem modaları ile karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda Konya nişan uygulamaları hakkında kişiler ile yapılandırılmamış görüşmeler yapılmıştır. Giysi özelliklerinin belirlenebilmesi için de Koyunoğlu Müzesi arşivinde bulunan ve kişilere ait koleksiyonlarda yer alan fotoğraflar materyal olarak kullanılmıştır. Çalışma sonunda; Konya ilinde geçmişten günümüze nişan törenlerindeki uygulamaların zamana ve modaya göre değişim gösterdiği; geçmişte daha kalabalık şekilde yapılan nişan törenlerinin yerini aile arasında yapılan nişan törenlerine bıraktığı görülmüştür. Gelinlerin nişan törenlerinde giydikleri giysilerin, aksesuarların ve saç modellerinin moda sektöründe yaşanan hızlı değişimlere ayak uydurduğu görülmüştür. Aynı zamanda nişan giysilerinde kişisel zevklere göre farklı stillerin de tercih edildiği dikkat çekmiştir.

Anahtar Kelimeler

Gelin, giysi, Konya, nişan, tören

Abstract

In human life there are important transitional stages such as birth, circumcision, marriage and death. Engagement ceremony, a transitional stage before marriage, is held between affianced and engagement and for the relatives of the bride and groom. Engagement ceremonies and preparations applied in these ceremonies are held in different ways in every region of our country. In this study, it is aimed to give information about the engagement ceremonies and preparations in Konya since the foundation of the Republic and also analyze the photographs of clothes worn by the brides in the engagement ceremonies and compare them with the fashions of the period. In this context, unstructured interviews have been conducted with people about Konya engagement ceremony. The photographs in the archives of the Koyunoğlu Museum and the photographs in the collections of the individuals have been used as material in order to determine the characteristics of the clothes. At the end of the study, it has been seen that there is a change in the preparation in the engagement ceremonies in Konya since then according to time and fashion and the engagement held with a more

* Dr. Öğr. Üyesi, Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, mine.ceranoglu@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5338-6301>

Gönderim Tarihi: 26.09.2019
Kabul Tarihi: 18.05.2020

crowded way has been placed by engagement ceremonies between the families. It has been observed that the clothes, accessories and hairstyles worn by the brides at the engagement ceremonies keep up with the rapid changes in the fashion industry. At the same time, it has been noted that different styles are preferred according to personal tastes in engagement clothes.

•

Keywords

Bride, clothing, Konya, engagement, ceremony

GİRİŞ

Kültür, bir milletin oluşmasını sağlayan maddi ve manevi değerlerin bütünüdür ve dil, edebiyat, müzik, ahlak, inanç, düğün, yemek, kılık-kıyafet gibi her konuda farklı şekillerde biçimlenmiştir. Kültürü oluşturan maddi ve manevi değerler, her ülkede hatta ülkelerin şehirleri ve ilçelerinde toplumun yaşam tarzına göre değişiklik gösteren bir olgudur.

Bir toplumun kültürünü oluşturan ve insanın belirli bir kimlik kazanmasını sağlayan doğum, sünnet, evlilik, ölüm gibi önemli geçiş dönemleri ve bu dönemlerde yapılan uygulamalar toplumsallaşmayı sağlamaktadır (S. Aydın & Atay, 2009, s. 1). Geçiş dönemlerinde uygulanan kültürel uygulamalar zamanla değişmektedir. Bu doğrultuda toplumda kültürel değişimler meydana gelmekte; her bir kültürel değişim ise çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Teknoloji, toplumsal hareketler, reformlar gibi birçok olgu kültürel değişimi sağlamaktadır veya kültürel değişime neden olmaktadır (Ertürk & Sivritepe, 2017, s. 1).

Türk kültürünün önemli geçiş dönemlerinden biri olan evlilik, gerek kadın ve erkeğin yaşamını birleştirmesi, gerekse aile ve akrabalık bağlarının kurulması açısından son derece önemli olan toplumsal bir olgudur (Irmak & Taş, 2012, s. 217). Bir evlilik; kız isteme, söz kesme, nişan, düğün, düğün sonrası davet gibi birçok aşamadan ve bu aşamalarda uygulanan gelenek ve göreneklerden oluşmaktadır.

Evlilik sürecinde uygulanan nişan; kız isteme ile düğün arasında yapılan, gelin ve damat adayının yakınları için düzenlenen bir törendir (Kartal, 2017, s. 39). Evlilik öncesi normların başında nişan merasimi gelmektedir. Şer'iyeye sicillerinde buna 'namzedlik' adı verilmiştir (Köseoğlu, 1994, s. 38 - 45). Tarihi oldukça eskilere dayanan nişan merasimine Eski Türklerde çok önem verilmiş; evliliği düşünen çiftlerin yüzük takıp, birbirlerine mendil vermesi yoluyla nişanlı olduklarını göstermeleri adetten sayılmıştır (Çolak, 2012, s. 167). Ayrıca Büyük Selçuklular'da da evliliğe ilk adım olan "kız isteme" görüşmelerinin olumlu sonuçlanmasından sonra "nişan" safhasına geçilmiştir. Nişan, tarafların birbirlerine verdikleri evlenme vaadi olup, nikâh gibi hukukî ve kesin bir yaptırıma sahip değildir. Taraflar gerekli gördükleri takdirde evliliğe doğru atılan ilk adımla ilgili verdikleri sözden dönebilme hakkına sahiptirler (M. Aydın, 1985, s. 15; Cin, 1988, s. 48-49; Acar, 2007, s. 153; Kaçın, 2017, s. 103). Evlenmeye karar veren gençlere yüzükler, akrabalar ve davetliler huzurunda takılmakta ve bu özel güne beraber tanıklık edilmektedir.

Gelenek ve göreneklere uygun olarak aile birliğinin ilk adımını teşkil eden nişanlanma, hem kadın hem de erkek tarafının birbirlerini tanımaları açısından önemli bir süreçtir (Sak, 2006, s. 494 - 495). Ailenin daha sağlıklı bir temele otuması amacını gerçekleştiren nişanlanma olgusu genel olarak örf ve adetlere dayanmaktadır (Erinç, 2015, s. 175).

Evliliğe ilk adım için yapılan nişan sürecinde; uygulanan görenekler (adetler), inançlar, ritüeller, giysiler, vb. bir bütündür (Ahn, 2012, s. 38). Manevi kültür bağlamında değerlendirilen adetler, sosyolojik (Berber, 2009, s. 1) açıdan son derece önemlidir. Maddi kültür bağlamında incelenen giysiler ise herhangi bir toplumun sadece süslenme faktörü değil aynı zamanda sosyal norm ve değerlerini yansıtmaktadır (Oğuz, 2004, s. 29). Eren'in (2018, s. 427) de belirttiği üzere, evlilik kurumunun ve düğün âdetlerinin akademik anlamda incelenmesi Türk kültür tarihi açısından çok önemlidir. Bu nedenle çalışmada Konya ili nişan törenlerindeki uygulamalar ve nişan gelin giysileri incelenmiştir.

AMAÇ VE ÖNEM

Bu çalışmada amaç; geçmişten günümüze Konya ili nişan töreni uygulamaları hakkında bilgi vermek, nişan törenlerinde gelinlerin giydiği nişan giysi ve aksesuarlarını incelemek ve dönem modalarını yansıtmaya durumlarını araştırmaktır. Evlilik gibi bir sosyal olgu etrafında gelişen uygulamaları belgelemek ve uygulamalarda zaman içerisinde olan değişimi gözlemlemek, somut olmayan kültürel miras olarak isimlendirilen bu değerleri derlemek ve arşivlemek gerekmektedir. Bir milletin varlığını sürdürebilmesi için kültürel değerlerini muhafaza etmesi ve yaşatması açısından bu çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

MATERYAL ve YÖNTEM

Çalışmada geçmişten günümüze uygulanan Konya ili nişan töreni hakkında bilgi verilmiştir. Konya nişan töreni uygulamaları hakkında bilgi almak için Konya ilinin merkez ilçelerinde (Meram, Selçuklu ve Karatay) yaşayan kişiler ile yapılandırılmamış görüşme yapılmıştır. Kişilerin belirlenmesinde aile köklerinin "Konya olması" kriteri göz önüne alınmıştır. Kişilere öncelikle tanıdık yoluyla ve sonrasında kartopu yöntemi ile ulaşılmıştır. Kişiler ile yapılan yapılandırılmamış görüşmedeki anlatılar, ses kayıt cihazına kayıt edilmiş ve konuşma çözümlemesi yöntemi ile çevriyazıya (transcription) dönüştürülmüştür.

Çalışmada ayrıca kültürün bir parçası olan giysilerin neler olduğu ve geçmiş yıllarda gelinlerin nişan törenlerinde neler giydiği sorusuna cevap aramak için gelin giysileri incelenmiştir. Giysileri incelemek için fotoğraflar materyal olarak kullanılmıştır. Fotoğraflar, özel koleksiyonlardan ve Koyunoğlu Müzesi'nden (Foto Behçet Arşivi) izin alınarak temin edilmiştir. Özel koleksiyonlardan fotoğraflar temin edilirken yine Konya ilinin merkez ilçeleri ve aile köklerinin "Konya olması" kriterleri göz önüne alınmıştır. Fotoğraflar temin edildikten sonra yüksek çözünürlükte taranmış ve giysiler ile ilgili bilgiler ayrıca görüşme esnasında kayıt edilmiştir. Giysi özelliklerinin belirlenmesinde ekran çözünürlüğü artırılmış ve belirlenen özellikler giysi analiz formuna kaydedilmiştir.

Literatür taraması yapılarak kadın giysilerindeki dönem modaları, onar yıllık zaman aralığına göre belirtildikten sonra Konya ili nişan fotoğraflarında yer alan kadın nişan giysileri genel olarak analiz edilmiştir. Giysiler; çeşit, renk (açık - koyu) model (yaka, kol, kol boyu, model boyu) özellikleri, süsleme özellikleri ve giysileri tamamlayan aksesuarlar açısından incelenmiştir. Ayrıca giysilerin tamamlayıcısı olan gelin baş düzenlemeleri hakkında da bilgi verilmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde dönem modalarının Konya ili nişan giysi özelliklerine yansımaya durumu tartışılmıştır.

Konya İli Nişan Tören Uygulamaları

İnsanoğlunun yaşamındaki dönüm noktalarından biri olan evlilikte nişan, her ilin kültürel özelliklerine göre değişmektedir ve Konya ilinde de evlenecek çiftler için yapılan nişan, karakteristik özelliklere sahiptir. Geçmişte yapılan nişan uygulamasını Lütfiye Çetinkol şu şekilde anlatmaktadır:

Konya'da nişan küçük ve büyük nişan olmak üzere ikiye ayrılırdı. Küçük nişanda ("şerbet", "sıcak şerbet" gibi isimler almaktadır) kız ve erkek birbirini görmeden nişanlanırdı. Araçlar vasıtasıyla kız evine haber salınırdı. Kızın istenmesine vesile olan kişiye "dünürbaşı" adı verilirdi. Kız istemeye erkek dünürbaşı ve erkek dünür gider, damat gitmezdi. Kız istemeye gidildiğinde sadece kahve ikram edilir; çay ikram edilmezdi. Şayet ailenin kararı olumlu ise kahvenin arkasından çay içilir ve bu durum, Konya'da "sıcak şerbet" adını alırdı. Sonra kadınlar belirli bir gün ayarlanırdı. Kadınlar arasında kahveli, çaylı bir oturma olur ve nişan yüzüğü takılırdı. Küçük nişandan sonra büyük nişan için

tarikh belirlenirdi ve akrabaların büyük bir çoğunluğu bu törene davet edilirdi. Büyük nişanın masrafları genellikle kız evine ait olurdu; ama alım gücü olmayan ailelerde bu durum değişirdi. Kız evi, damat adayının takım elbisesini; damat evi de gelin adayının nişan elbisesini alırdı. Ayrıca damat evi geline çeşitli hediyeler alır ve bu aldığı hediyeler nişanda gelen misafirlere gösterilirdi. Konya ilinde “nişanlılık” sürecine giren aileler; “küçük dürü (şerbet dürüsü)”, “büyük dürü (nikâh dürüsü)”, “yorgan kaplama”, “koç götürme”, “sandık götürme”, “çeyiz çakma” gibi gelenek ve görenekleri uygulardı. Tabi bu gelenek ve görenekler zamanla değişti. Eskiden nikâh törenine kadar birbirini görmeyen gelin ve damat adayı, artık görücü usulü ile değil; anlaşarak evleniyorlar. Şimdi her şey değişti. Nişanlarda neredeyse değişmeyen tek şey iki yüzüğün kırmızı kurdele ile bağlanması. Genellikle aile büyüklerinden sevilen ve yaşça büyük olan birey (çoğunlukla erkek bireyin olması tercih edilir), gelin ve damat adayına nişan yüzüklerini takar. Yüzüğü takan birey, iyi temennilerde bulduktan sonra kurdeleyi keser. Bazı aileler, nişan yüzüğü takıldıktan sonra Kur’anı Kerim’den sureler okutur. Şimdi gençler, hevesleri olduğu için nişanlarını süslü yapıyorlar. Eskiden nişan yüzükleri bir tepsiye yerleştirilirdi. Şimdi ise süslü, camlı, çiçekli, değişik malzemeden yapılmış tepsilere koyuyorlar. (Fotoğraf 1 - 2 - 3). (Lütfiye Çetinkol, kişisel iletişim, 13.09. 2018).

Geçmişten günümüze Konya ilinde yapılan nişan törenlerinde; davetiyeler, mekânlar, misafir ikramları, giysiler, kuaföre gitmek (gelin başı, saç yaptırmak) fotoğraf çekimi, vb. konular gelin ve damat adayı kadar tüm aile tarafından önemsenmiş ve özenle yapılmıştır; fakat bu hazırlıklar ailelerin sosyal ve ekonomik durumuna göre farklılık göstermiştir. Konya ilinde nişan törenlerinin davetiyeleri ile ilgili anlatı şu şekildedir:

Geçmişte nişan törenlerine genellikle tüm hısım-akraba davet edilmeye gayret edilirdi ve düğün ile nişan arasında süre olabirdi. Bundan dolayı nişan törenleri için de ayrıca davetiye bastırılırdı (Fotoğraf 4 - 5). Günümüzde ise gençler internetten nişanlandıklarını haber ediyorlar, internete fotoğraflarını koyuyorlar (Ayşe Köstek, kişisel iletişim, 12.09. 2018).

Nişan törenleri ülkemizde birçok farklı şekilde gerçekleşmektedir. Teknolojinin yaşantımıza kattığı hızın neticesinde yaşanan uygulamalar da bu hıza ayak uydurarak birtakım değişikliklere uğramıştır. Konya ilinde de nişan törenlerinin yapıldığı mekânlar ile ilgili anlatı şu şekildedir:

Konya ilinde nişan törenlerinin yapılacağı mekân ve misafirlerin ağırlandığı yer, ailelerin bütçesine göre farklılık gösterirdi. Nişanın masrafları genellikle kız evi tarafından karşılanır, düğün masrafları ise erkek evi tarafından karşılanırdı. Ekonomik gücü iyi olan aileler; düğün salonlarında, okulların gösteri salonlarında nişan törenlerini yaparken; ekonomik gücü az olan aileler; genellikle evlerde, komşuların evlerinde bu törenleri yapardı. Ekonomik gücü olan ailelerin de evlerinde nişan yaptığı olurdu tabi. Nişan törenleri, “oyunmalı” ya da “dualı” olarak yapılırdı. Genellikle Alaaddin Tepesi’nde bulunan Torance Düğün Salonu’nda kadınlar arasında yapılırdı. Oyunmalı nişanlara erkekler katılmadığı için herkes çok rahat bir şekilde giyinir, eğlenirdi. Günümüzde ise kadın ve erkek misafirlerin beraber katıldığı nişanlar da yapılabiliyor. Oyunmalı nişan törenlerine Konyalı Ahmet Özdemir (Kör Ahmet lakaplı) adlı rahmetli müzisyeni çağırarak ayrıcalıklıydı. Konya folklorunun önemli kişilerinden biri olan Ahmet Özdemir, bağlama ve ud çalar, yerel ağız ile taklitler yapar, nişan törenlerini eğlenceli hale getirirdi. Oyunmalı nişan törenlerine Ahmet Özdemir dışında Konya’nın Doğanlar mahallesinde yaşayan ve müzik yapan çingene kadınlar da çağırılırdı. Dualı nişan törenlerine de bir kadın hoca ve ilahi grubu çağrılarak sohbet tarzında törenler yapılırdı. Günümüzde ise nişan törenleri söz kesme ile beraber daha çok evlerde çok yakın akrabaların davet edilmesi ile yapılıyor.

Nişanlarını salonlarda yapan aileler var tabii. Aileler, organizasyon şirketlerine evlerini süsletiyor. Evlere çiftin isimlerinin baş harflerine göre balonlar asıyorlar; masaya mumlar, çikolatalar, çiçekler yerleştiriliyor. Gelen misafirlere nişan hediyeleri dağıtılıyor (Fotoğraf 6 - 7 - 8) (Hürrem Ceranoğlu, kişisel iletişim, 11.09. 2018).

Anadolu Türk kültürünün misafirperver yapısı ve dini bir vazife olarak misafirlere yemek ikram etmek bir adap göstergesi olarak benimsenmiştir. Bu adaba Konya ilinde çokça rastlamak mümkündür (Kartal, 2017, s. 34 - 46). Konya ilinde nişan törenlerinde yapılan misafir ikramları hakkındaki anlatı da şu şekildedir:

Nişan törenlerinin olmazsa olmazlarından biri misafire ikram edilen yiyeceklerdir. Nişan törenlerinde büyük tepşiler içinde pembe, sarı renkte lokum ile dikdörtgen bisküvi, çerez dağıtmak uygulanan geleneklerden biri olmuştur; fakat bu gelenek çok az uygulanıyor şimdi. Konya ilinde ikram edilen lokum-bisküviye, "asfalt" olarak derlerdi (Fotoğraf 9). Evlerde yapılan nişan törenlerinde evde yapılan ya da hazır alınan yaş pasta ve tuzlu susamlı çubuğun yanında limonata misafirlere ikram edilirdi (Fotoğraf 10 - 11 - 12). İnsanların alım gücünün artması nedeniyle bisküvi-lokum yerini önce hazır kek ve meyve suyuna bıraktı. 1990 - 2000'li yıllarda yapılan nişan törenlerinde ise 6 - 7 katlı yaş pasta kesildi (Fotoğraf 13). Günümüzde yine evlerde organizasyon şirketlerinin getirdiği pastalar kesiliyor (Fotoğraf 14) (Ayşe Köstek, kişisel iletişim, 12.09. 2018).

Konya ilinde yapılan nişan törenlerinde hem gelin adayı hem de damat adayı için kılık-kıyafet (giysiler, giysileri tamamlayan aksesuarlar ve baş süslemesi) önemli bir konu olmuştur. Konya ilinde nişan törenlerinde giyilen giysiler hakkındaki anlatı şu şekildedir:

Nişan elbiseleri ya kiralanmıştır ya da alım gücü iyi olan aileler nişan elbiselerini satın almıştır. Günümüzde de bu durum, benzer bir şekilde devam etmekte; fakat giysiler yapılacak mekânın özelliğine göre değişiklik göstermektedir. Gelin adayları için düz elbise formunda olan nişan giysileri satın alınırken; kabarık elbise formunda olan nişan giysileri kiralanmaktadır. Damat adayları için ise giysiler genellikle satın alınmakta ya da terzilerde özel dikim yaptırılmaktadır. Gelin ve damat adayları, giysiler kadar baş süslemesini (saç yaptırmak) önemsemekte ve nişanın yapılacağı gün mutlaka kuaföre gitmektedir. Geçmişte kuaföre gidemeyen gelin adaylarının saçlarını akrabada ya da mahallede saç konusunda becerikli olan kadınlar yapmıştır. Çoğunlukla nişanlar kadınlar arasında yapıldığından tesettürlü olan gelin adayları, nişanın yapılacağı gün saçlarını açmıştır (Havva Küçüködük, kişisel iletişim, 11.09.2018).

Düğün gelenekleri ve ritüelleri, estetiğin, güzelliğin, anı yakalamanın, belgelemenin, her zaman ön planda olduğu düğün fotoğraflarıyla yaşanmakta ve sonraki nesillere aktarılmaktadır (Altun, 2009, s. 1). Yaşanılan anı ölümsüzleştirmek için fotoğraf çekmek ya da çektirmek her zaman önemli olmuştur. Konya ilinde yapılan nişan törenlerinde de gelin ve damat adayı, kuaförde saçlarını yaptırdıktan sonra bir fotoğrafçıya gitmektedir. Geçmişte askeri mensuptan olan damatlar, genellikle üniformaları ile nişan fotoğrafları çektirmiştir (Fotoğraf 15). Fotoğraf çektirmek çok kıymetli olduğu için sadece gelin ve damat adayı değil; aynı zamanda aile yakınları da fotoğrafçıya gitmiştir. Gelin ve damat adayı, bireysel ya da gruplar haline birlikte fotoğraf çektirmiştir. (Fotoğraf 16 - 17). Günümüzde gelin ve damat adayı, fotoğrafçıda çekim yaptırdıktan sonra fotoğrafçılar çeşitli programlar ile fotoğrafa arka fon eklemektedir (Fotoğraf 18). Özellikle son dönemde dış mekân çekimi ile çiftler özel anlarını kalıcı hale getirmeye başlamıştır (Fotoğraf 19).

1920 - 2019 Yıllarında Kadın Giysilerinde Moda

Kadın giysilerinde yaşanan moda, onar yıllık dönemlere ayrılarak belirtilmiştir:

1920 - 1929 Yılı Kadın Giysileri Dönem Modası: 1920'li yıllarda I. Dünya Savaşı'nın

bitmesi ile kıyafetler olabildiğince bol hale gelmiş ve bel hattı kalçaya kadar kaymıştır (Onur, 2004, s. 53). 1920'li yıllarda bel hattı yoktur, bel çizgisi yukarıdan aşağıya inerek kalça üzerine oturmaktadır. 1925'te belsiz kıyafetler ortaya çıkmış, kadınlar dizin biraz altına kadar inen pilili eteklere büyük rağbet göstermişlerdir. Ancak 1928'de tarzın tekrar değişmesiyle kıyafetler vücuda oturmaya başlamıştır (Şenuyar, 2009, s. 13). Kadınlar, 1920'lerde uzun, bel hizasına kadar tek sıra inci takmıştır. Bu dönemde saçlar, iyice kısalmış (küt model), dalgalı saçlar ve düz kâküller moda olmuştur. Ayakkabı seçiminde kadınlar ayağı saran ve az yükseklikte topuğu olan babet ayakkabıları tercih etmiştir. Dönem sonuna doğru vak saç modeli ortaya çıkmıştır (Altınay & Yüceer, 1992, s. 111 - 117).

1930 - 1939 Yılı Kadın Giysileri Dönem Modası: 1920'ler ile 1930'ları birbirinden ayıran önemli faktör, 1930'lı yıllarda giysilerin artık vücuda oturmasıdır. (Gürsoy, 2010, s. 21). Bu dönemde benimsenen yeni silüet uzun ve incedir (Çiftçi, 2012, s. 273). 1930'lara gelindiğinde tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'yi de etkileyen ekonomik kriz, giyimde sadelik rüzgârları estirmiştir. Dönemin moda kadını olgun, ölçülü ve daha dışıdır. Uzun saçlı olmayı engelleyen cloche şapkaların modası geçmeye yüz tutmuş, saçlar uzamaya başlamıştır. Özellikle dalgalı saçlar bu yılların en gözde modeli haline gelmiştir. Bu dönemde vak saç modeli yine sıklıkla uygulanmıştır (Ormanlar, 1999, s. 51-53). **1930'lu yıllarda bağcıklı ve topuklu Oxford ayakkabılar, ideal seçim olarak görülmüştür** (Çiftçi, 2012: 273).

1940 - 1949 Yılı Kadın Giysileri Dönem Modası: 1940'lar diğer hiçbir on yılın olmadığı şekilde ikiye bölünmüştür (Pektaş, 2006, s. 128). İkinci Dünya Savaşı ile moda alanında yepyeni bir süreç başlamış, tarih içerisinde bir şekilde dişiliğini sergileyen kadın, zamanın çizgi ve renklerine uyarak kendisini dönemin akışına bırakmıştır (Onur, 2004, s. 54). Bu dönemde köşegen vatkalı omuzlar, kalçaya ve bele hafifçe oturan düz kesimli ceket ve mantolar, diz boyu etekler askeri üniformaların havasını taşımıştır. Ekonomik güçlüklerdeki abartılı, gereksiz, sıra dışı tüm detaylar bir tarafa itilerek modaya sade, askeri, ağırbaşlı ve ciddi bir görünüm gelmiştir. Halk, kampanyalar aracılığıyla eskileri elden geçirmeye ve yeniden kullanmaya çağırılmıştır. Ev kadınları usta birer terzi olmuştur (Ormanlar, 1999, s. 56). 25 Ağustos 1944'te dünya moda sahnesine yeniden çıkan Fransa'nın etkisiyle kadınlarda yumuşak, kadınsı ve romantik bir moda oluşmuştur. Bu dönemde modellerde, etek kenarlarında, yakalarda ve bellerde dalgalanmalar yapılmıştır (Şenuyar, 2009, s. 13). 1940'larda saçlar, iri ve büyük dalgalar şeklinde yapılmaya başlanmıştır.

1950 - 1959 Yılı Kadın Giysileri Dönem Modası: Bu dönemde kloş etekler ve beli öne çıkaran ceketler döneme damgasını vurmuştur. Bu yılların en büyük özelliği çok abartılı bir şekilde vatka kullanılmasıdır (Altınay & Yüceer, 1992, s. 132). **50'li yıllarda ortaya çıkan trukavar kol modeli 60'lı ve 70'li yıllarda uygulanmıştır** (Dereboy, 2008, s. 235). **Bu dönemde kadınlar göğüslerini kaldıran, belini incelten korseler giymiştir. Bedenin üstüne sıkı sıkıya oturan; ancak etek biçimleri farklılık gösteren modeller giyilmiştir. Etekler hemen hemen her biçimde ve her bollukta yapılmış; bazen dar ve yırtmaçlı olan etekler bazen de pilili, godeli ve kloş olarak giyilmiştir** (Ormanlar, 1999, s. 56). Bu dönemde saçlarda bol sprej kullanılarak kusursuz görünen saçlar ortaya çıkmıştır. Saçlarda hafif dalgalar yapılmış ve genellikle bir tarafa toplanmıştır. Bu dönemde stiletolar ve Oxford ayakkabılar oldukça popüler olmuş, günümüzde de sıklıkla kullanılan clutch da denilen küçük el çantaları ilk kez bu dönemde popülerlik kazanmıştır. Ayakkabıların çantalarla uyumlu olmasına da dikkat edilmiştir.

1960 - 1969 Yılı Kadın Giysileri Dönem Modası: Dünyada başkaldırının, kadın ve çevre hareketlerinin tohumlarının atıldığı 1960'lar, Türkiye'yi de etkisi altına almıştır. Kişisel

zevklerin ön plana çıkarıldığı, “imaj devrinin” kapılarının açılmaya başlandığı yıllar yaşanmıştır. Tasarımda “ultra modern”lik gündeme gelmiştir (Ormanlar, 1999, s. 51-53). 1960’lı yıllarda kavisler azalmış, etek boyları kısalmaya başlanmıştır. Bu dönemde kadınlar daha çok bellerine oturmayan daha bol kesim kıyafetleri tercih etmişlerdir. **Özellikle beyaz renk çizme, ayakkabı ve saç bantları bu dönemde en çok tercih edilen aksesuarlar arasında yer almıştır.** 60’lı yıllarda saçlar, kabarıklaşmış ve saçın üst tarafında kovan görünümlü toplamalar yapılmıştır.

1970 - 1979 Yılı Kadın Giysileri Dönem Modası: 70’li yıllara damgasını vuran en önemli özellik; ispanyol kol ve ispanyol paça pantolonlardır. 70’li yıllarda moda dünyasında mini etek yerine maxi boy lanse edilmiş (Dereboy, 2008, s. 235) ve böylece 1970’li yıllarda mini-midi-maxi boylar hepsi birden moda olmuştur (Altınay & Yüceer, 1992, s. 139). Bu dönemde espadril ayakkabılar ve platform topuklu ayakkabılar sıklıkla tercih edilmiştir. Saçlar kendi haline bırakılmış ve doğallık ön plana çıkmıştır. Bu dönemde televizyon ve Hollywood karakterleri, kadınlara saç konusunda ilham kaynağı olmuştur.

1980 - 1989 Yılı Kadın Giysileri Dönem Modası: 1980 yılından itibaren kadın giysi modası tamamen demokratize olmuştur. Bu dönemde artan refahın etkisi ile bir yandan günlük giyime bir yandan da abiye giyime geçiş söz konusudur (Gürsoy, 2010, s. 24). Spora olan ilgi artmış shirt, sweart shirt, t-shirt, tight gibi pek çok giyim parçası bu dönemde giyilmiştir. Rahat giyim şeklinin yanı sıra Japon tasarımcıların büyük etkisi olmuş ve Japonların kat kat ambalaj teknikleri gündeme gelmiş, kesimler giderek bollaşarak, vücudun giysi içindeki hareket imkânı artmıştır (Ormanlar, 1999, s. 83-84). Bu dönem modanın en çok abartıldığı ve ayrıntıların olduğu bir dönemdir. Bu dönemde vatıklar çokça ilgi görmüş, kadınlar hep renkli ve abartılı kıyafetler tercih etmişler. Kabarık görünen saçlar, bukleli saçlar, aslan yeleli kâkül bu dönemde sıkça yapılan modellerdir.

1990 - 1999 Yılı Kadın Giysileri Dönem Modası: Küreselleşme, 1990’lı yılların en çok konuşulan konusu halini almıştır. Fiyatları değişik olan her çeşit ürün, artık vitrinlerde görünür olmuştur (Dayı, 2006, s. 64). Kadınlarda ön plana çıkan kıyafetlerin bol, geniş ve salaş kesim olduğu görülmektedir. 90’lı yıllardan itibaren moda merkezleri tarafından senenin genel çizgileri, modacılarca verilmekte her modacı da verilen bu ana hatlar ile koleksiyonlar hazırlamaktadır. Modanın uygulanmasında firmalar arasında boy, renk, aksesuar gibi farklılıklar olmaktadır (Zengingönül & İçbilen, 1994, s. 73). Bu dönemde permal saçları röfleler süslemiştir.

2000 - 2019 Yılı Kadın Giysileri Dönem Modası: 2000’ler tam olarak bireysel moda anlayışının tüm dünyada yerleştiği yıllardır. Dönemin kadın giysilerinde kadınsılığın vurgulanmasıyla yakalanan iddialı şıklık ve romantiklik ve bunun yanında garip şehir modaları ve spor giyiminden elementler ön plana çıkmıştır (Şenuyar, 2009, s. 21). 2000’li yıllara gelindiğinde 20’li, 50’li ve 70’li yılların şık, seksi kadınlarını yansıtan koleksiyonlar ve kumaşlar tekrar gündeme gelmiştir. İnsanlar, bu yıllarda şıklığı, rahatlığı, giyilebilirliği ve kullanılabilirliği estetikle yorumlayan moda anlayışına ve moda akımlarına ilgi göstermişlerdir. Özellikle 2015 yılından itibaren vücuda oturan modellerin uygulandığı ve ince silüetlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu dönemlerde doğal bukleler ve örgü saç modelleri özellikle tercih edilen modellerdir.

KONYA İLİ NİŞAN TÖRENLERİNDE GİYİLEN GELİN GİYSİLERİ

Konya iline ait nişan giysi özellikleri nişan fotoğrafları üzerinden incelenmiştir. Nişan fotoğrafları, Cumhuriyet’in kuruluşundan günümüze onar yıllık (1923 - 1929, 1930 - 1939, 1940 - 1949, 1950 - 1959, 2010 - 2019) zaman dilimine ayrılmış ve fotoğraflarda yer alan gelin nişan

giysileri kronolojik olarak betimlenmiştir.

1923 - 1929 Yılı Konya İli Gelin Nişan Giysi Örnekleri

Fotoğraf 20 - 21 - 22: 1923 - 1929'lu Yıllara Ait Nişan Fotoğrafı (Koyunoğlu Müzesi Arşivi)

20 - 22 numaralı fotoğraflarda yer alan gelinlerin giysilerine genel olarak bakıldığında; giysi çeşidi olarak elbise giydiği görülmektedir. Giysiler renk açısından incelendiğinde; açık renklerin ön planda olduğu dikkat çekmektedir. Giysiler model açısından incelendiğinde; kol altından bele ya da kalçaya düz inen, etek ucu hafif açılımlı, bol modellerin tercih edildiği görülmektedir. Giysilerde oyuntulu yakanın ("V", geniş "U", sıfır) uygulandığı görülmektedir. Giysilerde düşük kol ve takma kol modellerinin uygulandığı; kol boylarının da kısa kol ve uzun kol olarak değiştiği görülmektedir. Bu dönemde giyilen giysilerin en dikkat çeken özelliği ise giysi model boylarının baldır hattında bitmesidir. Elbiselerin genellikle bu dönemde verev kesilen parçalar ile süslendiği dikkat çekmektedir. Giysileri tamamlayan aksesuar açısından bakıldığında; ayakkabı ve ince çorabın yanı sıra farklı aksesuarların da (saç tokası, kolye, saat, bilezik, broş) tercih edildiği görülmektedir. Gelinlerin saç modellerine bakıldığında; genellikle saçların kulağın alt hizasında (küt model) bittiği ve hafif dalgalı modellerin yapıldığı görülmektedir.

1930 - 1939 Yılı Konya İli Gelin Nişan Giysi Örnekleri

Fotoğraf 23 - 24: 1930 - 1939'lu Yıllara Ait Nişan Fotoğrafı (Koyunoğlu Müzesi Arşivi)

Fotoğraf 25 - 26: 1930 - 1939'lu Yıllara Ait Nişan Fotoğrafı (Koyunoğlu Müzesi Arşivi)

23 - 26 numaralı fotoğraflarda yer alan gelinlerin giysilerine genel olarak bakıldığında; giysi çeşidi olarak elbise, elbise-kısa kollu ceket giyildiği görülmektedir. Giysiler renk açısından incelendiğinde; açık renklerin ön planda olduğu dikkat çekmektedir. Giysiler model açısından incelendiğinde; bele hafif oturan, belden kesik ve belden aşağıya hafif açılımlı modellerin tercih edildiği görülmektedir. Giysilerde oyuntulu (sıfır, "V") ve takma yaka; kollarda da takma kol modellerinin uygulandığı dikkat çekmektedir. Kol boylarının truvakar kol ya da uzun kol olduğu görülmektedir. Ayrıca kol ağzına dar kalın bant geçirilmesi ya da kol ağzına hafif büzgülü uygulandığı görülmektedir. Bu dönemde giyilen giysilerin en dikkat çeken özelliği ise elbise boylarının baldır ile ayak bileği arasında bitmesidir. Giysileri tamamlayan aksesuar açısından bakıldığında; ayakkabı ve ince çorabın yanı sıra farklı aksesuarların da (saç tokası, kolye, saat, bilezik) tercih edildiği görülmektedir. Gelinlerin saç modellerine bakıldığında; genellikle saçların kulağın alt hizasında bittiği ve vak saç modellerinin yapıldığı görülmektedir.

1940 - 1949 Yılı Konya İli Gelin Nişan Giysi Örnekleri

Fotoğraf 27: Nazmiye Akder - Ömer Kunt Çiftinin (1940 - 1945 Yılları Arası) Nişan Fotoğrafı (Koyunoğlu Müzesi Arşivi).

Fotoğraf 28: Bedia - Mustafa Çiftinin 1944 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (M. Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

Fotoğraf 29: *Seniha - Süleyman Ertüzün Çiftinin 1947 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (Z. Ertüzün Fotoğraf Koleksiyonu).*

Fotoğraf 30: *Sabriye - Rahmi Dinçtürk Çiftinin 1948 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (R. Gider Fotoğraf Koleksiyonu, 1970).*

27 - 30 numaralı fotoğraflarda yer alan gelinlerin giysilerine genel olarak bakıldığında; giysi çeşidi olarak elbise giyildiği görülmektedir. Giysiler renk açısından incelendiğinde; açık renklerin ön planda olduğu görülmektedir. Yapılan görüşmelerde Seniha Ertüzün'ün elbisesinin gül pembesi renginde olduğu öğrenilmiştir. Giysiler model açısından incelendiğinde; üst bedende ve bel hattında simetrik ya da asimetric kesimlerin olduğu, korsajın uygulandığı ve ayrıca etek ucu hafif açılımlı modellerin giyildiği görülmektedir. Giysilerde oyuntulu ve takma yaka; kollarda da takma ve raglan kol modellerinin uygulandığı dikkat çekmektedir. Kol boylarının kısa kol ve uzun kol olarak değiştiği görülmektedir. Giysilerin boy özelliği incelendiğinde; yerde biten modeller olduğu gibi ayak bileği hizasında biten modellerin de olduğu görülmektedir. Bu dönemdeki modellerde en dikkat çeken detay ise, elbiselerin göğüs ve korsaj bölgesine büzgüler ile hareket kazandırılmasıdır. Giysileri tamamlayan aksesuar açısından bakıldığında; baş aksesuarlarından çiçekli taçların sıklıkla tercih edildiği bunun yanında farklı aksesuarların da (küpe, bilezik, saat, yüzük ve mendil) tercih edilebildiği görülmektedir. Gelinlerin saç modellerine bakıldığında; genellikle saçlarda bukleler yapıldığı ve sağ tarafa taç ile topladıktan sonra bırakıldığı görülmektedir.

1950 - 1959 Yılı Konya İli Gelin Nişan Giysi Örnekleri

Fotoğraf 31 - 32: *1950 - 1959'lu Yıllara Ait Nişan Fotoğrafı (Koyunoğlu Müzesi Arşivi).*

Fotoğraf 33: 1950 Yılına Ait Düğün ve Nişan Fotoğrafı (Sağ ve Solda Oturan Gelinler) (S. Kılıç Fotoğraf Koleksiyonu, 1970).

Fotoğraf 34: Saime - Ahmet Karyeyen Çiftinin 1954 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (S. Karyeyen Fotoğraf Koleksiyonu, 1954).

Fotoğraf 35: Havva (Sönmezler) - Necati Büyüktermiyeci Çiftinin 1956 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (C. Büyüktermiyeci Bahçeci Fotoğraf Koleksiyonu, 1960).

31 - 35 numaralı fotoğraflarda yer alan gelinlerin giysilerine genel olarak bakıldığında; giysi çeşidi olarak elbise giyildiği görülmektedir. Giysiler renk açısından incelendiğinde; açık ve koyu renklerin tercih edildiği dikkat çekmektedir. Yapılan görüşmelerde Havva Büyüktermiyeci'nin elbisesinin açık bal sarısı renginde olduğu öğrenilmiştir. Giysiler model açısından incelendiğinde; bel hattında kesim uygulanmış, belden etek ucuna açılımlı ve godeli modellerin giyildiği dikkat çekmiştir. Bu dönemde elbiselerde dikkat çeken en önemli özellik, üst beden vücuda oturmasıdır. Bazı modellerde roba, kup uygulandığı, bazı modellerin ön ortasında kapama (tek sıra ilik-düğmeli kapama, düz kapamanın (birit ilik-düğmeli) kapama) uygulandığı görülmektedir. Giysilerde oyuntulu yakanın (oval, sıfır, model uygulamalı kare) yanı sıra takma yakanın da (ayaksız şömziye) uygulandığı dikkat çekmektedir. Giysilerde takma kol modellerinin uygulandığı; kol boylarının da kısa kol (kap kol, drapeli kol) ve uzun kol olarak değiştiği görülmektedir. Giysilerin boy özelliği incelendiğinde; yerde biten modeller olduğu gibi ayak bileğinin üzerinde biten modeller de görülmektedir. Elbiselerde süsleme özelliği olarak farklı tekniklerin kullanıldığı; ancak daha sade bir giyimin olduğu dikkat çekmektedir. Giysileri tamamlayan aksesuar açısından bakıldığında; baş aksesuarlarından çiçekli taçların tercih edildiği bunun yanında bilezik, kolye gibi aksesuarların da tercih edilebildiği görülmektedir. Gelinlerin bu dönemde küpe, beşi bir yerde, saat, mendil gibi farklı aksesuar kullandıkları görülmektedir. Gelinlerin saç modellerine bakıldığında; genellikle saç modellerinin omuz hizasında bittiği ve hafif dalgaların yapıldığı görülmektedir.

1960 - 1969 Yılı Konya İli Gelin Nişan Giysi Örnekleri

Fotoğraf 36: Hacer - Ahmet Şimşek Çiftinin 1960 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (E. Şimşek Fotoğraf Koleksiyonu).

Fotoğraf 37: Daime Özügüzel'in 1965 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (D. Özügüzel Fotoğraf Koleksiyonu, 1965).

Fotoğraf 38: Rabia - Seyfi Özügüzel Çiftinin 1967 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (R. Özügüzel Fotoğraf Koleksiyonu, 1967).

Fotoğraf 39: Ziyade - Tevfik Akkoyun Çiftinin 1969 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (G. Aydın Fotoğraf Koleksiyonu, 1969).

Fotoğraf 40: 1969 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (M. Koldemir Fotoğraf Koleksiyonu, 1969).

36 - 40 numaralı fotoğraflarda yer alan gelinlerin giysilerine genel olarak bakıldığında; giysi çeşidi olarak elbise giyildiği görülmektedir. Giysiler renk açısından incelendiğinde; genellikle açık renklerin tercih edildiği; bunun yanında koyu renklerin de tercih edildiği dikkat çekmektedir. Yapılan görüşmelerde Hacer Şimşek'in elbisesinin açık pembe renginde, Rabia Özügüzel'in elbisesinin bej renginde, Daime Özügüzel'in de elbisesinin buz mavisi renginde olduğu öğrenilmiştir. Giysiler model açısından incelendiğinde; bele oturan ve belden aşağıya hafif açılımlı modellerin tercih edildiği görülmektedir. Giysilerde oyuntulu yakanın (oval, "V") yanı sıra bir kısmı bedenden çıkan, bir kısmı takma yakanın (erkek yaka) uygulandığı görülmektedir. Giysilerde düşük kol ve takma kol modellerinin uygulandığı; kol boylarının da

kısa kol ve truvakar kol olarak değiştiği görülmektedir. Bu dönemde giyilen giysilerin en dikkat çeken özelliği ise giysi model boylarının diz hattının biraz aşağısında (5-10 cm) bitmesidir. Elbiselerin genellikle bu dönemde fiyonk, iek gibi malzemelerle süslendiği dikkat çekmektedir. Giysileri tamamlayan aksesuar açısından bakıldığında; saç tokası, iekli saç tokası, iekli gelin tacı, bir top inci, kalın burmalı zincir, kolye, broş, saat ve ayakkabı gibi pek çok farklı aksesuarların tercih edildiği görülmektedir. Yapılan görüşmelerde ve kaynak kişilerin aktardıkları bilgiye göre gelinlerin yaşamlarında tesettürlü olduğu; fakat bu özel gün için başlarını açtıkları ve saçlarını yaptırdukları bilgisine ulaşılmıştır. Gelinlerin sa modellerine bakıldığında; genellikle saçların kulağın alt hizasında bittiği ya da toplandığı ve hafif kabarık olan farklı modellerin yapıldığı görülmektedir.

1970 - 1979 Yılı Konya İli Gelin Nişan Giysi rnekleri

Fotoğraf 41: Necla - Süleyman ler çiftinin 1971 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (N. ler Fotoğraf Koleksiyonu 1971).

Fotoğraf 42: Nesrin - Hasan Bıçak iftinin 1973 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (N. Bıçak Fotoğraf Koleksiyonu, 1973).

Fotoğraf 43: mran (Bykttnc) Erbil'in 1975 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (A. Köstek Fotoğraf Koleksiyonu, 1975).

Fotoğraf 44: Havva - Mustafa İncekabak iftinin 1978 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (H. İncekabak Fotoğraf Koleksiyonu, 1978).

Fotoğraf 45: Aysel - şemsettin Köstekçi iftinin 1979 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (A. Köstek Fotoğraf Koleksiyonu, 1979).

Fotoğraf 46: *Hürrem - Fevzi Ceranoğlu Çiftinin 1979 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (H. Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 1979).*

41 - 46 numaralı fotoğraflarda yer alan gelinlerin giysilerine genel olarak bakıldığında; giysi çeşidi olarak bluz - etek ve elbise giyildiği görülmektedir. Yapılan görüşmelerde bu dönemde ayrıca giysilerde pelerin parçasının olduğu ve pelerin - elbise giysi türünün de sıklıkla giyildiği bilgisine ulaşılmıştır. Yapılan görüşmelerde Necla Ölçer'in elbisesinin pudra renginde, Ümrân Erbil'in giysisinin buz mavisi renginde, Havva İncekabak'ın elbisesinin kırmızı renginde, Aysel Köstekçi'nin elbisesinin yavruağzı renginde, Hürrem Ceranoğlu'nun elbisesinin toz pembe renginde olduğu öğrenilmiştir. Giysiler model açısından incelendiğinde; dönemin başından ortalarına doğru kol altından etek ucuna hafif açılımlı modeller tercih edilirken; dönem sonlarına doğru bele oturan, belden kesikli ve belden aşağıya açılımlı modellerin tercih edildiği görülmektedir. Giysilerin genelinde oyuntulu yaka (sıfır, "V") ve takma kol uygulandığı dikkat çekmektedir. Dönem başlarında kısa olan kol boyunun uzadığı ve kollara volan parçasının dikilerek hareket kazandırıldığı dikkat çekmektedir. Tıpkı kol boylarında olduğu gibi etek boylarında da uzama olduğu; dönem başlarında diz hattında olan etek boyunun dönem ortalarından itibaren yerde bittiği bu dönemde dikkat çeken en önemli özelliktir. Elbiselerin genellikle bu dönemde hazır malzemelerden boncuk, inci ve tül çiçekler ile süslediği dikkat çekmektedir. Giysileri tamamlayan aksesuar açısından bakıldığında; minik çiçekli saç tokalarının, kalın burma zincirin ve bileziğin sıklıkla tercih edildiği; bunun yanında kolye, saat gibi farklı aksesuarların tercih edildiği görülmektedir. Yapılan görüşmelerde bu dönemde gelinlere aynalı ya da burmalı metrelik zincirin takılmasının makbul olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Yapılan görüşmelerde gelinlerin yaşamlarında tesettürlü olduğu; fakat bu özel gün için başını açtığı ve kuaförde saçını yaptırdığı bilgisine ulaşılmıştır. Gelinlerin saç modellerine bakıldığında; genellikle saçların farklı boyda olduğu; dalgalı modellerin ve saç toplamalarının yapıldığı görülmektedir.

1980 - 1989 Yılı Konya İli Gelin Nişan Giysi Örnekleri

Fotoğraf 47: *Ayşe - Ahmet Köstek Çiftinin 1982 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (A. Köstek Fotoğraf Koleksiyonu, 1982).*

Fotoğraf 48: *Sıdka - Mehmet Öztep Çiftinin 1984 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (A. Köstek Fotoğraf Koleksiyonu, 1984).*

Fotoğraf 49: *Havva - Şükrü Küçüködük Çiftinin 1985 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (H. Küçüködük Fotoğraf Koleksiyonu, 1985).*

Fotoğraf 50: Hediye - Adil Köstek Çiftinin 1986 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (A. Köstek Fotoğraf Koleksiyonu 1986).

Fotoğraf 51: Nuriye - Bilal Sargın Çiftinin 1986 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (M. Koldemir Fotoğraf Koleksiyonu 1986).

Fotoğraf 52: Mualla - Mehmet Ak Çiftinin 1988 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (M. Ak Fotoğraf Koleksiyonu 1988).

47 - 52 numaralı fotoğraflarda yer alan gelinlerin giysilerine genel olarak bakıldığında; giysi çeşidi olarak elbise giyildiği görülmektedir. Giysiler renk açısından incelendiğinde soft (bebe mavisi, toz pembe, su yeşili, açık kırmızı) renklerin ön planda olduğu görülmektedir. Yapılan görüşmelerde Ayşe Köstek'in elbisesinin buz mavisi renginde olduğu öğrenilmiştir. Giysilerde bele oturan ve belden aşağıya açılımlı modellerin tercih edildiği görülmektedir. Giysilerde oyuntulu yakanın (sıfır) yanı sıra takma yakanın (kalın bant) ve takma kolun uygulandığı dikkat çekmektedir. Bu dönemde kol boylarının kısa kol, truvakar kol ve uzun kol olarak değiştiği görülmektedir. Giysilerin kol özelliklerinde dikkat çeken en önemli ayrıntı, kolun tül kumaş ile dikilmesidir. Dönem sonuna doğru karpuz kol modelinin de uygulandığı görülmektedir. Bu dönemde giyilen giysilerin en dikkat çeken özelliği ise giysilerin çeşitli bölümlerinde (yaka, kol, etek ucu) büzgülerin uygulanmasıdır ve eteklerin genellikle birden fazla kat parçalarından oluşmasıdır. Giysilerin boy özelliği incelendiğinde; giysi model boylarının yerde bittiği dikkat çekmektedir. Elbiselerin genellikle bu dönemde hazır kenar dantelleri ile süslendiği dikkat çekmektedir. Giysileri tamamlayan aksesuar açısından bakıldığında; baş aksesuarlarından çiçekli taçların sıklıkla tercih edilmesinin yanı sıra farklı aksesuarların da (zincir kolye, saat, bilezik, vualet şapka) tercih edildiği görülmektedir. Yapılan görüşmelerde Havva Küçüködük hariç diğer gelinlerin yaşamlarında tesettürlü olduğu; fakat bu özel gün için başını açtığı ve kuaförde saçını yaptırdığı bilgisine ulaşılmıştır. Gelinlerin saç modellerine bakıldığında; genellikle saçların omuz hizasında bittiği, kâküllü ve dalgalı modellerin yapıldığı görülmektedir.

1990 - 1999 Yılı Konya İli Gelin Nişan Giysi Örnekleri

Fotoğraf 53: Ferhan Yıldırım'ın 1991 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (H. Küçüködük Fotoğraf Koleksiyonu 1991).

Fotoğraf 54: Mine - Sıtkı Atıcı Çiftinin 1995 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (M. Atıcı Fotoğraf Koleksiyonu 1995).

Fotoğraf 55: Ayşegül - Mustafa Köstek Çiftinin 1995 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (A. Köstek Fotoğraf Koleksiyonu 1995).

Fotoğraf 56: Hediye - İhsan Büyükpıstırmacı Çiftinin 1997 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (M. Koldemir Fotoğraf Koleksiyonu 1997).

Fotoğraf 57: Hafize - Veli Yörük Çiftinin 1997 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (H. Yörük Fotoğraf Koleksiyonu 1997).

Fotoğraf 58: Hacer - Hilmi Nalvuran Çiftinin 1998 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (H. Nalvuran Fotoğraf Koleksiyonu 1998).

Fotoğraf 59: Perihan - Ali Apanoğlu Çiftinin 1999 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (A. Köstek Fotoğraf Koleksiyonu 1999).

53 - 59 numaralı fotoğraflarda yer alan gelinlerin giysilerine genel olarak bakıldığında; giysi çeşidi olarak elbise giyildiği görülmektedir. Giysiler renk açısından incelendiğinde; petrol mavisi, pudra pembe, su yeşili, cam yeşili, toz pembe gibi farklı renklerin tercih edildiği görülmektedir. Giysiler model açısından incelendiğinde; bele oturan ve belden aşağıya kabarıp elbise (prenses elbise) modellerinin tercih edildiği görülmektedir. Yapılan görüşmelerde bu dönemde nişan elbiselerinin içine tarlatan giyildiği bilgisine ulaşılmıştır. Giysilerin tümünde farklı modellerde olan oyuntulu yaka (sıfır, "V", kare yaka) ve takma kol uygulandığı dikkat çekmektedir. Kol boylarının kısa kol ve uzun kol olarak değiştiği görülmektedir. Ayrıca yapılan

görüşmelerde bu dönemdeki giysilerde karpuz kol modelinin tercih edildiği bilgisine ulaşılmıştır. 1990'lı yılların sonuna doğru giyilen nişan giysilerinin en dikkat çeken özelliği üst beden ve kolların gipür kumaş dikilmesi; alt beden ise tül ve saten kumaş ile dikilmesidir. Giysilerin boy özelliği incelendiğinde; giysi model boylarının yerde bittiği dikkat çekmektedir. Elbiselerin süslemelerinde gipür, aplike dantel ve saten kurdelenin kullanıldığı görülmektedir. Giysileri tamamlayan aksesuar açısından bakıldığında; baş aksesuarlarından çiçekli taçların ve taşlı taçların sıklıkla tercih edildiği dikkat çekmektedir. Yapılan görüşmelerde bu dönemde gelinlere kolye, küpe ve bileklikten oluşan altın set takımını gelinlere takmanın makbul olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Yapılan görüşmelerde gelinlerin yaşamlarında tesettürlü olduğu; fakat bu özel gün için başını açtığı ve kuaförde saçını yaptırdığı bilgisine ulaşılmıştır. Bu dönemde hayatında tesettürlü olan gelinlerin yarım türban (başın ön bölümünü açıkta bırakan model) yaptırdığı da görülmektedir. Gelinlerin saç modellerine bakıldığında; genellikle saçların omuz hizasında bittiği; kâküllü, perçemli ve dalgalı modellerin olduğu ya da topuzun yapıldığı görülmektedir.

2000 - 2009 Yılı Konya İli Gelin Nişan Giysi Örnekleri

Fotoğraf 60: Necla - Turgay Çetin Çiftinin 2002 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (N. Çetin Fotoğraf Koleksiyonu 2005).

Fotoğraf 61: Fatma - Ahmet Nergiz Çiftinin 2005 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (F. Nergiz Fotoğraf Koleksiyonu 2005).

Fotoğraf 62: İlknur - Ahmet Kaçar Çiftinin 2005 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (İ. Kaçar Fotoğraf Koleksiyonu 2005).

Fotoğraf 63: Esra - Osman Benliler Çiftinin 2007 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (E. Benliler Fotoğraf Koleksiyonu 2007).

Fotoğraf 64: Nazife - Ali Ceranoğlu Çiftinin 2008 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (N. Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu 2008).

Fotoğraf 65: *Burcu - Bilal Bilgi Çiftinin 2009 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (B. Bilgi Fotoğraf Koleksiyonu 2009).*

60 - 65 numaralı fotoğraflarda yer alan gelinlerin giysilerine genel olarak bakıldığında; giysi çeşidi olarak bluz-etek, elbise ve bolero-elbise giyildiği görülmektedir. Giysiler renk açısından incelendiğinde hem canlı (saks mavisi, mürdüm rengi, narçiçeği) hem de soft (açık lila) renklerin olduğu ve aynı zamanda desenli kumaşların da kullanıldığı görülmektedir. Giysiler model açısından incelendiğinde; bedene oturan, kuplu, belden kesikli üst beden modellerinin uygulandığı; etek modellerinin ise kabarık etek (prenses elbise) ve hafif açılımlı etek modelleri olarak değiştiği görülmektedir. Giysilerde yakasız (straplez kesim) ve oyuntulu yaka modellerinin ve takma kolun yanı sıra kolsuz modellerin de tercih edildiği dikkat çekmektedir. Kol boylarının kolsuz, truvakar kol ve uzun kol olarak değiştiği görülmektedir. Bu dönemde giyilen kabarık elbise modellerindeki en dikkat çeken özellik, giysinin çeşitli bölümlerine (etek, kol) drapeler uygulanarak elbiseye hareket kazandırılmasıdır. Giysilerin boy özelliği incelendiğinde; giysi model boylarının yerde bittiği dikkat çekmektedir. Yapılan görüşmelerde bazı gelinlerin straplez kesimli elbiselerin omuz kısmını örtmek için göğüs altında biten bolero giydiği bilgisine ulaşılmıştır. Elbiselerin genellikle bu dönemde drapaj tekniği, makinede nakış tekniği ve kumaş desen özelliği ve hazır malzemeler (çiçek, yapıştırma taş, kenar dantelleri) ile süslenildiği dikkat çekmektedir. Giysileri tamamlayan aksesuar açısından bakıldığında; baş aksesuarlarından çiçekli saç tokaları ve altın kolyenin sıklıkla tercih edildiği görülmektedir. Yapılan görüşmelerde tesettürlü olan gelinlerin nişan törenlerinde tesettür gelin başı (başörtüsünde drapeler yapmak) yaptırmalarının yanı sıra yaşamlarında tesettürlü olduğu halde bu özel gün için başını açan ve kuaförde saçını yaptıran gelinlerin de olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Gelinlerin saç modellerine bakıldığında; genellikle saçların omuz hizasında bittiği; kâküllü, perçemli ve dalgalı modellerin yapıldığı görülmektedir.

2010 - 2019 Yılı Konya İli Gelin Nişan Giysi Örnekleri

Fotoğraf 66: *Ayşe - Sarı Ailesinin 2012 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (A. Sarı Fotoğraf Koleksiyonu, 2012).*

Fotoğraf 67: *Tuğba - Zafer İncekabak Ailesinin 2013 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (T. İncekabak Fotoğraf Koleksiyonu, 2013).*

Fotoğraf 68: *Ece - Barış İncekabak Çiftinin 2015 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (E. İncekabak Fotoğraf Koleksiyonu 2015).*

Fotoğraf 69: Hilal - Halil Türker Çiftinin 2019 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (H. Türker Fotoğraf Koleksiyonu 2019).

Fotoğraf 70: Saregül - Cemil Aydoğan Çiftine Ait Nişan Fotoğrafı (S. Aydoğan Fotoğraf Koleksiyonu 2019).

Fotoğraf 71: Fatmanur - Berkay Yılmaz Çiftine Ait Nişan Fotoğrafı (F. Yılmaz Fotoğraf Koleksiyonu 2019).

66 - 71 numaralı fotoğraflarda yer alan gelinlerin giysilerine genel olarak bakıldığında; giysi çeşidi olarak elbise ve bolero-elbise giyildiği görülmektedir. Giysiler renk açısından incelendiğinde hem canlı (lacivert, mürdüm rengi, fuşya pembesi, kırmızı) hem de soft (pudra pembe, sütlü kahverengi) renklerin ön planda olduğu görülmektedir. Elbiselerin model kesim özelliği incelendiğinde; ampir stil elbisenin (göğüs altından yatay kesim) yanı sıra belden kesik ve kabarık (prenses elbise), yakadan kuplu ve hafif açılımlı, omuzdan kuplu ve etek ucu hafif açılımlı, kol oyuntusundan kuplu ve etek ucu açılımlı modellerin olduğu görülmektedir. Yapılan görüşmelerde dönemin ortalarından itibaren nişan törenlerinin evde ve aile arasında yapılmasının artması nedeniyle giysilerin eteklerinde uygulanan kabarıklığın azaldığı ve düz elbise ya da belden hafif açılımlı elbiselerin tercih edildiği bilgisine ulaşılmıştır. Giysilerde yakasız (straplez kesim) ve oyuntulu yaka (sıfır, "V", oval) modellerinin tercih edildiği ve takma kolun yanı sıra kolsuz modellerin de uygulandığı dikkat çekmektedir. Kol boylarının kap kol (kol üstü geniş kol altı dar olan kısa model) ve uzun kol olarak değiştiği görülmektedir. Giysilerin boy özelliği incelendiğinde; giysi model boylarının yerde bittiği dikkat çekmektedir. Elbiselerin farklı süsleme teknikleri (büzgü, hazır malzeme, vb.) ile süslediği ya da kumaş özellikleri ile (pul-payetli kumaş, dantel kumaş) giysiye süsleme özelliği kazandırıldığı görülmektedir. Giysileri tamamlayan aksesuar açısından bakıldığında; baş aksesuarlarından saç tokalarının (çiçekli, taşlı) sıklıkla tercih edilmesinin yanı sıra küpe, ince zincir kolye gibi farklı aksesuarların da tercih edildiği görülmektedir. Gelinlerle yapılan görüşmelerde; tesettürlü olan gelinlerin nişan törenlerinde sadece eşarp takanların ya da bu özel gün için tesettür gelin başı yaptırانların ya da tesettürlü olduğu halde bu özel gün için başını açan ve kuaförde saçını yaptırانların olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Gelinlerin saç modellerine bakıldığında; saçların farklı uzunlukta olduğu ve farklı stilde (dalgalı, toplamalı, vb.) yapıldığı görülmektedir.

SONUÇ

Nişan, insan hayatındaki önemli geçiş noktalarından biri olan evlilik için ön adımdır ve bu süreçte hem gelin ve damat adayı hem de aileler birbirini daha iyi tanımakta ve evlilik için gerekli hazırlıkları yapmaktadırlar.

Çalışmada kaynak kişilerden elde edilen anlatıları göre; geçmişten günümüze Konya ilinde yapılan nişan töreni uygulamalarında değişimlerin olduğu görülmektedir. Toplum tarafından

benimsenen uygulamalardaki bu değişimlerin geleneksel toplumdaki modern topluma geçiş, küreselleşme, sosyal - ekonomik - teknolojik gelişmeler, farklı aile rollerinin ortaya çıkması, yaşam standartlarının artması gibi nedenlerle olabileceği söylenebilir. Artun da (2011, s. 143) toplum tarafından benimsenen gelenek ve göreneklerin statik değil dinamik olduğunu, çağın koşullara göre kendilerini yenilediğini belirterek değişimin sürekliliğinden bahsetmiştir.

Geçmişten günümüze nişanın yapılacağı mekân, gelin ve damat adaylarının kılık-kıyafeti, fotoğraf çekimi gibi konuları her zaman önemsenmiştir. Konya ilinde nişan törenlerinin yapılacağı mekân tamamen aile bütçesine göre değişiklik göstermiştir. Geçmişte evlerde ya da düğün salonlarında büyük bir akraba grupları için yapılan nişan törenleri günümüzde aile içinde yapılmaya başlanmıştır. Nişan törenlerinde misafirler için ikram edilen yiyecek çeşitleri de değişikliğe uğramış; geçmişte çok sevilerken dağıtılan lokum - bisküvi yerini önce kek - meyve suyuna, şimdilerde ise pastaya bırakmıştır. Günümüzde nişan törenine katılan misafirler için minik kalıcı hediyelikler hazırlanmaktadır. Bu durum, organizasyon firma sayılarının artması ve nişanlanacak çiftlerin nişan törenlerini organizasyon firmalarına hazırlatmaları ile açıklanabilir. 2000'li yılların başından beri stüdyo dışında fotoğraf çektirmek yaygınlaşmış; nişanlanan çiftler stüdyo yerine dış mekânda çekim yaptırmaya başlamıştır.

Nişan törenlerinde bir gelin adayı için en önemli konulardan biri giysilerdir. Konya ili nişan giysi özellikleri genel olarak incelendiğinde; Konya ili nişan törenlerinde gelinlerin tercih ettiği giysi ve aksesuarlarda kişisel zevk, dönem modalının etkisi gibi faktörlerin etkili olduğu söylenebilir. Moda sektöründe yaşanan hızlı değişimler, beraberinde giyim ve saç stillerini etkilemiş ve geçmişten günümüze nişan törenlerinde özellikle gelin adaylarının giydiği giysilerde, aksesuarlarda ve saçlarda oldukça farklı stiller görülmüştür.

Geçmişten günümüze nişan giysilerinde giysi türü olarak; elbise, bluz-etek, bolero-elbiselerin sıklıkla tercih edildiği görülmektedir.

Geçmişten günümüze nişan giysilerindeki renklere bakıldığında; genellikle soft renklerin (pudra pembesi, su yeşili, buz mavisi, toz pembe) tercih edildiği; ancak moda ve zamana göre canlı ve farklı renklerin (fuşya pembesi, saks mavisi, parlament mavisi) de tercih edildiği dikkat çekmektedir.

Geçmişten günümüze nişan giysilerindeki modellerine bakıldığında; giysilerin 1980'li yıllara kadar düz elbise formunda iken daha sonraki yıllarda etek formunun kabarık olduğu görülmektedir. Özellikle 1990'lı yıllardan 2000'lere kadar olan giysilerdeki etek kabarıklığının tarlatan ile arttığı görülmektedir. Günümüzde ise yine kabarık etek formlarının yanı sıra hafif kabarık etek formunun ya da düz inen elbise formunun tercih edildiği gözlemlenmektedir. Giysilerin yaka özellikleri incelendiğinde daha çok oyuntulu (sıfır yaka, oval yaka, vb.) tercih edildiği görülmektedir. Giysilerin model boyu incelendiğinde ise 60'lı yıllar hariç etek boylarının yerde ya da ayak bileğinde bittiği görülmektedir.

Geçmişten günümüze nişan giysilerindeki süsleme özelliklerine bakıldığında; yapılan süsleme tekniklerinin dönemlere göre değiştiği söylenebilir. Bu durum gelişen teknoloji ile açıklanabilir. 1970'li yıllardan sonra giysilerin daha çok süslendiği ve süslemelerde pek çok farklı tekniğin (drape, nakış, hazır malzeme, kumaş özelliği, kesim özelliği) kullanıldığı görülmektedir. 2010'lı yılların ortalarından itibaren hem giysi modellerinde hem giysi süslemelerinde hem de saçta kullanılan aksesuarlarda sadeleşmeye gidildiği gözlemlenmiştir.

Geçmişten günümüze nişan giysilerini tamamlayan aksesuarlara bakıldığında en çok saçta kullanılan çiçekli taçların tercih edildiği dikkat çekmiştir. Çiçekli taçların yanı sıra küpe, bilezik, saat, kolye gibi farklı aksesuarlar da giysiyi tamamlayan aksesuarlar olarak kullanılmıştır.

Konya ili nişan töreni gelin giysilerinin 1920 - 2020 yıllarında yaşanan onar yıllık dönem

modalarını yansıtmaları durumları incelendiğinde;

- Kadın giysi modasında yaşanan 1920 - 1929 yıllarındaki bel hattının kalçaya inmesi ve bol giysi model özelliğinin Konya ili nişan giysilerine yansıdığı görülmüştür. Konya ilindeki gelinlerin giydiği ayakkabı modelleri ile dönem modasında giyilen ayakkabı model örneklerinin benzerlik taşıdığı görülmektedir.

- Kadın giysi modasında yaşanan 1930 - 1939 yıllarındaki yeni silüetin (ince ve uzun) ve vücuda oturan giysi model özelliğinin Konya ili nişan giysilerine yansıdığı görülmüştür. Ayrıca bu dönemde yaşanan ekonomik krizin giysilerin sade olmasında etkili olabileceği düşünülmektedir. Konya ilindeki gelinlerin giydiği ayakkabı modelleri ile dönem modasında giyilen Oxford ve bağcıklı ayakkabı model örneklerinin benzerlik taşıdığı görülmektedir.

- Kadın giysi modasında yaşanan 1940 - 1949 yıllarında modellerde, etek kenarlarında, yakalarda ve bellerde dalgalanmalar uygulama modasının Konya ili nişan giysilerine yansıdığı görülmüştür. Yine bu dönemde yaşanan ekonomik krizin giysilerin süslenmesinde etkili olabileceği düşünülmektedir.

- Kadın giysi modasında yaşanan 1950 - 1959 yıllarındaki görülen **bedenin üstüne sıkı sıkıya oturan; ancak etek biçimleri farklılık gösteren modellerin** Konya ili nişan giysilerine yansıdığı görülmüştür.

- Kadın giysi modasında yaşanan 1960 - 1969 yıllarındaki kısa etek modasının Konya ili nişan giysilerine yansıdığı görülmüştür.

- Kadın giysi modasında yaşanan 1970 - 1979 yıllarındaki ispanyol kol modasının Konya ili nişan giysilerine dönem ortasından sonra yansıdığı görülmüştür. Bu dönemde mini boya karşı ortaya çıkan maxi boyun da nişan giysilerine yansıdığı görülmüştür. Konya ilindeki gelinlerin giydiği ayakkabı modelleri ile dönem modasında giyilen platform ayakkabı model örneklerinin benzerlik taşıdığı görülmektedir.

- Kadın giysi modasında yaşanan 1980 - 1989 yıllarındaki Japonların kat kat ambalajlardan tasarladıkları modellerin ve dönem ayrıntılarının Konya ili nişan giysilerine yansıdığı görülmüştür.

- Kadın giysi modasında yaşanan 1980 - 1989 yıllarındaki modellerin 1990 - 1999 yıllarındaki Konya ili nişan giysilerine abartılarak yansıtıldığı görülmüştür. Hatta bu dönemdeki kabarıklık yüzyılda yaşanan zirve olarak tanımlanabilir.

- Kadın giysi modasında yaşanan 2010 - 2019 yıllarındaki farklı, şık, rahat, giyilebilir ve kullanılabilir giysi modellerinin Konya ili nişan giysilerine yansıdığı görülmüştür.

Geçmişten günümüze gelin adaylarının saç modellerine bakıldığında; dönemsel moda etkileri (uzunluk-kısalık, kabarıklık, doğallık, vb.) gözlemlenmektedir. Yapılan kişisel görüşmeler sonucunda; hayatında tesettürlü olan gelin adaylarının geçmiş yıllarda yapılan nişan törenlerinde genellikle saçlarını açtığı bilgisine ulaşılmıştır. Bu durum, Konya'da yapılan nişan törenlerinin genellikle kadınlar arasında yapılması ve gelin adaylarının en özel anlarında kendilerini en güzel olacak şekilde görmek istemeleri ile açıklanabilir. Günümüzde tesettür modasının ilgi görmesi ve önemsenmesi ile tesettürlü olan gelin adaylarının nişan törenlerinde tesettür gelin başı yaptırdığı da görülmektedir. Bu durumu Erkan ve Güngör (2001, s. 7) nişan, düğün gibi özel gün ve bayramlarda insanların kuaföre gittiğini ve saç kestirip yaptırdığını, boyattığını ve bu işlemlerin de günün anlayışına göre süslenme olarak tanımlanabileceğini belirtmektedir.

Sonuç olarak; Konya ili nişan törenindeki uygulamalar ve nişan törenlerinde giyilen giysiler zamana, ekonomiye, kişisel zevke ve modaya göre değişiklik göstermiştir. Toplumun maddi ve manevi değerlerini anlatan bu çalışmanın farklı araştırmacılar tarafından farklı yöntem ve tekniklerle de sınanması önerilir.

SUMMARY

Engagement is a preliminary step for marriage, which is one of the important transition stages in human life, and both the bride and groom candidates and their families know each other better in this process. The engagement varies from the cultural characteristics of each province to another, and the engagement for couples to be married in Konya also has characteristic features.

In the study, the information is given about the engagement ceremony which were from past to present in Konya province. An unstructured interview is held with the people living in the central districts of Konya province (Meram, Selçuklu and Karatay) for information about Konya engagement ceremonies. While determining individuals, the criterion of "having Konya in family roots" has been taken into consideration. People are firstly reached by acquaintance and then by the snowball method. The narratives in the unstructured conversation with people are recorded on the voice recorder and converted into transcription by speech analysis method.

In the study, bridal gowns are also examined in order to find answers to the question of what are the clothes that are part of the culture and what the brides wore at the engagement ceremonies in the past. Photographs are used as materials to examine the clothes. Photographs are obtained with permission from private collections and Koyunoğlu Museum (Foto Behçet Archive). While photographs are obtained from private collections, the central districts of Konya province and the family roots "being from Konya" criteria are taken into consideration. After the photos are provided, they are scanned in high resolution and information about the clothes are also recorded during the interview. The screen resolution is increased in determining the dressing properties and the determined properties are recorded on the dressing analysis form.

After the period fashion of women's clothing is specified according to the ten-year period, women's engagement clothing in the Konya photographs are analyzed in general by making the literature review. Clothes are analyzed in terms of variety, color (light - dark) model (collar, arm, arm length, model length) features, ornamentation features and accessories that complement the clothes. In addition, information is given about the bride's head arrangements, complementary of the garments. In the conclusion part of the study, the similarities and differences of the period fashion and engagement dress characteristics are discussed.

According to the narratives obtained from the source people in the study; it is seen that there are changes in the preparations engagement ceremonies in Konya province from past to present. It can be said that these changes in practices adopted by the society may be due to reasons such as transition from traditional society to modern society, globalization, social - economic - technological developments, emergence of different family roles, and increase in living standards.

The place where the engagement will take place from the past to the present, the costume of the bride and groom candidates and the photos to be taken are always considered important. The place where engagement ceremonies will be held in Konya has completely changed according to the family budget. Engagement ceremonies in the past for large groups of relatives at homes or wedding halls are now being held among only the family members. Food types offered to guests at the engagement ceremonies have also changed; Turkish delight and biscuits, which were very popularly served in the past, are replaced by cake-fruit juice and now to cake. Today, small permanent gifts (flexi magnet, candle in glass, tiny bottles with cork stopper) are prepared for the guests attending the engagement ceremony. This situation can be explained by the increase in the number of organization firms and that the couples to be

engaged get their engagement ceremonies ready for the organization firms. Since the early 2000s, taking photographs outdoors or in nature has become common; engaged couples started shooting outdoors instead of studio.

One of the most important issues for a candidate bride at engagement ceremonies is clothing. When the characteristics of the engagement garments in Konya are examined in general; It can be said that factors such as personal taste and the effect of the period fashions are effective in the clothes and accessories preferred by the brides at Konya engagement ceremonies. Rapid changes in the fashion sectors have affected clothing and hair styles, and in the engagement ceremonies from the past to the present, quite different styles have been observed especially in the clothes, accessories and hair worn by the bride.

As a type of clothing in engagement garments from past to present; dresses, blouses - skirts, bolero - dresses are seen to be preferred too often.

When we look at the colors of engagement clothes from past to present; generally soft colors (powder pink, water green, ice blue, powder pink) are preferred. However, it is remarkable that vivid and different colors (fuchsia pink, sax blue, bright blue) are preferred according to fashion and time.

When we look at the models of engagement clothes from past to present; while the garments were in plain dress form until the 1980s, it is observed that the skirt form was fluffy in the following years. It is seen that the skirt puffiness in the clothes increased especially with the field from 1990s to 2000s. Today, it is observed that besides the fluffy skirt forms, a light fluffy skirt form or a straight descending dress form is preferred. When the collar features of the clothes are analyzed, it is observed that more grooved (zero collar, oval collar, etc.) are preferred. When the model length of the clothes is examined, it is seen that the skirt lengths are finished on the ground or ankle, except for the 60's.

When looking at the adornment features of the past and present engagement garments; it can be said that the decoration techniques made vary from one period to another. This situation can be explained by the developing technology. It is seen that after 1970s, the clothes were mostly decorated and many different techniques (drape, embroidery, ready-made material, fabric feature, cutting feature) were used in the decorations. It has been observed that since the mid-2010s, simplification has been made in both garment models, garment decorations and accessories used in hair.

When looking at the accessories that complement the engagement garments from past to present, it is noteworthy that floral crowns that are worn on the hair are the most preferred. In addition to the floral crown, different accessories such as earrings, bracelets, watches and necklaces were used as accessories to complement the garment.

When the reflections of the annual fashion of the periods between 1920 and 2020 years of the bridal gowns of the engagement ceremony of Konya province are analyzed, the results are;

- It has been observed that the waist line between 1920 and 1929, which was experienced in women's clothing fashion, dropped to the hip and the abundant clothing model feature was reflected on the engagement garments of Konya. It is seen that the models of shoes worn by the brides in Konya province are similar to the models worn in the period fashion.

- It has been observed that the new silhouette (thin and long) and body-fitting clothing models adopted in the 1930 - 1939 period in women's clothing fashion were reflected in the engagement garments of Konya. In addition, the economic crisis experienced in this period is thought to cause that the plain clothes are more effective. It is seen that the shoes models worn by the brides in Konya province are similar to those of Oxford and lace-up shoes worn in period fashion.

- It has been observed that the fashion of applying fluctuations in models, skirt edges, collars and waist in the 1940 - 1949 period experienced in women's clothing fashion reflected on Konya's engagement garments. It is also thought that the economic crisis experienced in this period may have been effective in dressing garments.

- Sitting tightly on the body seen in women's clothing fashion between 1950 - 1959; however, models with varying skirt shapes were reflected in Konya engagement garments.

- It has been observed that the short skirt fashion between 1960 and 1969, experienced in women's clothing fashion, was reflected in the engagement garments of Konya.

- It has been observed that the frill fashion between 1970 and 1979, experienced in women's clothing fashion, reflected on the engagement garments in Konya after the middle of the period. In this period, the maxi length of the garments that appeared against the mini length was also reflected in the engagement garments. It is seen that the shoe models worn by the brides in Konya province are similar to those of the platform shoe model worn in the period fashion.

- It has been observed that the models designed from laminated package by Japanese people and period details between the years 1980 and 1989 in women's clothing fashion were reflected on the engagement garments of Konya.

- It has been observed that the models from 1980 to 1989 experienced in women's clothing fashion were exaggeratedly reflected in the engagement garments of Konya in 1990 - 1999. Even the mouldable on the garments during this period can be said to peak up in this century.

- It has been observed that different, stylish, comfortable, wearable and usable clothing models experienced in women's clothing fashion between 2010 and 2019 were reflected in Konya province engagement garments.

Looking at the hairstyles of the bride candidates from the past to the present; periodic fashion effects (length - brevity, frizziness, naturalness, etc.) are observed. As a result of personal interviews; it has been found out that the candidates who are wearing hijab in their lives don't usually wear hijab during the engagement ceremonies held in previous years. This situation can be explained by the engagement ceremonies held in Konya, which are usually held among women, and that the candidates of the bride want to see themselves as the most beautiful in their most special moments. Today, with the attention and importance of the hijab fashion, it is seen that the bride candidates who are wearing hijab made the hijab bridal head at the engagement ceremonies.

KAYNAKÇA

- Acar, H. İ. (2007). Nişan. *İslam ansiklopedisi* (C. 33, s. 152 - 154). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.
- Ahn, H. I. (2012). Cultural archetype contents for the traditional wedding. *International Journal of Knowledge Content Development & Technology*, 2 (1), 37 - 49.
- Altınay & Yüceer, H. (1992). *Moda ve tarihi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Altun, Y. M. (2009). *Düğün Fotoğrafı Geleneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Artun, E. (2011). *Türk halkbilimi*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Aydın, M. Akif. (1985). *İslâm-Osmanlı aile hukuku*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yay.
- Aydın, S. & Atay, T. (2009). Halk bilimi toplumsal uygulamalar törenler ve ritüelleri geçiş törenleri. Erişim Tarihi: 15.02.2019, <https://www.kulturportali.gov.tr>.
- Berber, O. (2009). Türk kültüründe eğlence ve birlik unsuru olarak düğünler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (10), 1 - 11.
- Cin, H. (1988). *İslam ve Osmanlı hukukunda evlenme*. Konya: Selçuk Üniversitesi Yay.
- Çolak, A. (2012). Hadis temelli Anadolu düğün adetleri. *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1 (1). 147 - 188.
- Çiftçi, M. (2012). *Moda geçmişten günümüze giyim kuşam ve stil rehberi*. İstanbul: Kaknüs Yay.
- Dayı, H. (2006). *1990 Sonrası Türk Moda Fotoğrafında Genel Eğilimler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Dereboy, E. J. (2008). *Moda & 100 yılın moda tasarımcıları*. İstanbul: Format Matbaacılık.
- Eren, M. (2018). Kitap tanıtımı: Türk kültüründe evlilik (geleneğin son yüzyılı - Samsun örneği). *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, 18, 427 - 431.
- Eriş, M. (2015). Kitap tanıtımı: İslâm hukuku açısından nişanlılık. *KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 25, 175-182.
- Erkan, A. & Güngör, İ. (2001). *Modern kuaförlük sanatında eğitim*. Ankara: Frapan Yay.
- Ertürk, A. H. & Sivritepe, S. (2017). Kültürel değişim ve nesiller: kültürel değişimin nesiller üzerindeki rolü üzerine bir saha araştırması. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 17, 1-26.
- Gürsoy, A. T. (2010). *Giyim kültürü ve moda*. İstanbul: Ömür Matbaacılık.
- Irmak, Y. & Taş, E. (2012). Tersine dönen bir evlilik modeli olarak Sakarya'da damat alma geleneği ve psikolojik etkileri. *Milli Folklor*, 96, 216 - 228.
- Kaçın, B. (2017). Büyük Selçuklular'da evlilik merasimleri. *Selçuklu Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, 2, 97-120.
- Kartal, A. (2017). Türk kültürü içinde bozkır (Konya) düğün geleneğinin değerlendirilmesi. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergisi*, 36, 34 - 46.
- KOYUNOĞLU MÜZESİ, Foto Behçet Fotoğraf Arşivi, Konya.
- Köseoğlu, A. (1994). *Konya'da kültür ve hayat*. Konya: Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Yay.
- Oğuz, B. (2004). *Türkiye halkının kültür kökenleri*. İstanbul: Anadolu Aydınlatma Vakfı Yay.
- Onur, N. (2004). *Moda bulaşıcıdır*. İstanbul: Epsilon Yay.
- Ormanlar, Ç. (1999). *Giyim kuşam modaları*. 75 Yılda Değişen Yaşam Değişen İnsan Cumhuriyet Modaları. Ankara: Tarih vakfı Yay.
- Pektaş, H. (2006). *Moda ve postmodernizm* (Doktora tezi). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>.
- Sak, İ. (2006). Osmanlı toplumunda nâmzedin (nişanın) bozulması ve sonuçları: Konya örneği (18. yüzyılın ilk çeyreğine ait Konya Şer'İye sicillerine göre). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 493 - 523.
- Şenuyar, E. Z. (2009). *Giyisi Kalıplarının Hazırlanması Üzerine Bilgisayar Destekli Bir Eğitim Programının Geliştirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Zengingönül & İşbilen (1994). *Çağdaş moda akımları*. *Ders Notları*, Ankara. (<http://www.anadolutelgraf.com/haber/Konya-bu-lezzeti-cok-seviyor/155121>, Erişim Tarihi: 21.04.2019).

Kaynak Kişiler:

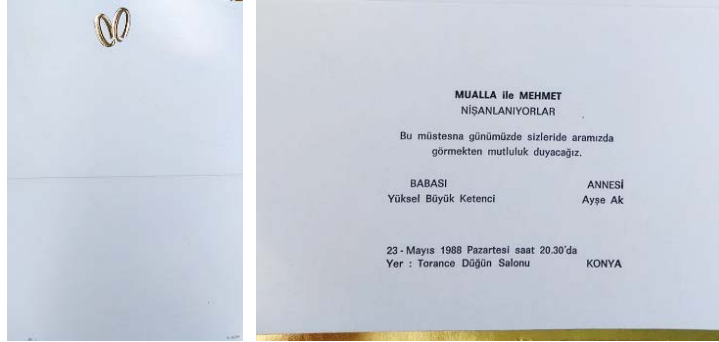
- Ayşe KÖSTEK, D.T. 1965, Ev Hanımı, Konya.
Ayşe SARI, D.T. 1984, Öğretmen, Konya.
Ayşegül KÖSTEK, D.T. 1977, Ev Hanımı, Konya.
Burcu BİLGİ, D.T. 1989, Ev Hanım, Konya.
Canan BÜYÜKTERMİYECİ BAHÇECİ, D.T. 1960, Mimar, Konya.
Daima ÖZÜGÜZEL, D.T. 1945, Ev Hanımı, Konya.
Ece İNCEKABAK, D.T. 1993, Mali Müşavir, Konya.
Emine ŞİMŞEK, D.T. 1966, Öğretmen, Konya.
Eslem YAYIN, D.T. 1994, Tasarımcı, Bursa.
Esra BENLİLER, D.T. 1984, Ev Hanımı, Konya.
Fatma NERGİZ, D.T. 1987, Ev Hanımı, Konya.
Fatmanur YILMAZ, D.T. 1992, Konya.
Gülşen AYDIN, D.T. 1947, Ev Hanımı, Konya.
Hacer NALVURAN, D.T. 1980, Satış Danışmanı, Konya.
Hafize YÖRÜK, D.T. 1978, Ev Hanımı, Konya.
Havva İNCEKABAK, D.T. 1961, Ev Hanımı, Konya.
Havva KÜÇÜKÖDÜK, D.T. 1964, Emekli Öğretmen, Konya.
Hilal TÜRKER, D.T. 1994, Ev Hanımı, Konya.
Hülya ARABACI, D.T. 1984, Memur, Konya.
Hürrem CERANOĞLU, D.T. 1960, Ev Hanımı, Konya.
İlknur KAÇAR, D.T. 1981, İşçi, Konya.
Lütfiye ÇETİNKOL, D.T. 1949, Ev Hanımı, Konya.
Merve ŞAŞI, D.T. 1997, Satış Danışmanı, Konya.
Mine ATICI, D.T. 1973, Ev Hanımı, Konya.
Mine CERANOĞLU, D.T. 1984, Akademisyen, Konya.
Miyase KOLDEMİR, D.T. 1964, Ev Hanımı, Konya.
Mualla AK, D.T. 1969, Ev Hanımı, Konya.
Muazzez YİĞİT, D.T. 1993, Ev Hanımı, Konya.
Müdebbire ÖZTEP, D.T. 1967, Ev Hanımı, Konya.
Nazife CERANOĞLU, D.T. 1984, Öğretmen, Konya.
Necla ÇETİN, D.T. 1978, Öğretmen, Konya.
Necla ÖLÇER, D.T. 1948, Ev Hanımı, Konya.
Nesrin BIÇAK, D.T. 1949, Ev Hanımı, Konya.
Özlem KAHRAMAN, D.T. 1984 Ev Hanımı, Konya.
Rabia ÖZÜGÜZEL, D.T. 1951, Ev Hanımı, Konya.
Ruhsar GİDER, D.T. 1952, Öğretmen, Konya.
Saim KARYEYEN, D.T. 1934, Ev Hanımı, Konya.
Saregül AYDOĞAN, D.T. 1992, Öğretmen, Konya.
Serpil KILIÇ, D.T. 1963, Ev Hanımı, Konya.
Şeyma KÖSTEK, D.T. 1992, Satış Danışmanı, Konya.
Tuğba İNCEKABAK, D.T. 1989, Estetisyen, Konya.
Zeynep İNAN, D.T. 1984, Ev Hanımı, Konya.
Zuhal ERTÜZÜN, D.T. 1952, Eczacı, Konya.

EKLER

Fotoğraflar

Fotoğraf 1: Dantel Örtülü Nişan Tepsisi (Z. İnan Fotoğraf Koleksiyonu, 2007). **Fotoğraf 2:** Muazzez Yiğit'e Ait Nişan Tepsisi (M. Yiğit Fotoğraf Koleksiyonu, 2017). **Fotoğraf 3:** Pleksi Nişan Tepsisi (E. Yayın Fotoğraf Koleksiyonu, 2019).

Fotoğraf 4 - 5: Mualla - Mehmet Ak Çiftinin 1988 Yılına Ait Nişan Davetiyesi Örneğinin Ön ve Arka Yüzü (M. Ak Fotoğraf Koleksiyonu 1988).

Fotoğraf 6 - 7: Saregül - Cemil Aydoğan Çiftinin 2019 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (S. Aydoğan Fotoğraf Koleksiyonu 2019). **Fotoğraf 8:** Sultan - İbrahim Avcı Çiftinin 2019 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (Ş. Köstek Fotoğraf Koleksiyonu 2019).

Fotoğraf 9: Konya İlinde Nişanlarda Tepsi İçinde Dağıtılan Lokum - Bisküvi
(<http://www.anadolutelgraf.com/haber/Konya-bu-lezzeti-cok-seviyor/155121>, Erişim Tarihi: 21.04.2019).

Fotoğraf 10: Necla - Süleyman Ölçer Çiftinin 1971 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (N. Ölçer Fotoğraf Koleksiyonu 1971). **Fotoğraf 11:** Ruhsar - Durmuş Gider Çiftinin 1975 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (R. Durmuş Fotoğraf Koleksiyonu 1975).

Fotoğraf 12: Müdebbire - Osman Öztep Çiftinin 1988 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (M. Öztep Fotoğraf Koleksiyonu 1988). **Fotoğraf 13:** Hülya - Emre Arabacı Çiftinin 2010 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (H. Arabacı Fotoğraf Koleksiyonu 2010). **Fotoğraf 14:** Nazlı - İlker Kundakçı Çiftinin 2019 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (Ş. Köstek Fotoğraf Koleksiyonu 2019).

Fotoğraf 15: Mesleği Asker Olan Damadın Nişan Fotoğrafı Örnekleri (Koyunoğlu Müzesi Arşivi)

Fotoğraf 16: Havva - Şükrü Küçüködük Çifti ve Ailesine Ait Nişan Fotoğrafı (H. Küçüködük Fotoğraf Koleksiyonu, 1985). **Fotoğraf 17:** Alime - Adem Ceranoğlu Çifti ve Ailesine Ait Nişan Fotoğrafı (H. Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 1983).

Fotoğraf 18: Özlem - Abdullah Kahraman Çiftinin 2006 Yılına Ait Nişan Fotoğrafı (Ö. Kahraman Fotoğraf Koleksiyonu, 2006). **Fotoğraf 19:** Merve Şaşı'ya Ait Nişan Fotoğrafı (M. Şaşı, Fotoğraf Koleksiyonu, 2019).